

ШЫН

1967 ч.
СЕНТЯБРЬ
27
СРЕДА
№ 229 (6866).
Өртөз 2 көп.

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

УЛУГ ОКТЯБРЬНЫҢ БАЙЫРЛАЛЫНГА УТКУШТУР

Жызыл тукту дайынчыларга

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлели болгаш облпрофчөвүлел 1967 чылдың дүжүдүнүң тараазын сөөртүрүңге сентябрь 10-дан 20-ге чедир үениң иштинде автоколлонналарның ажылынын түннелдериниң дугайында комиссиянын кирип келген материалдарын чугаалажып көргөңд, республиканың Министрлер Чөвүлелиниң, облпрофчөвүлелдин шилчир Кызыл туңгун шериг кезээниң 8-ки ротазының (ротаның командири майор эш Максота) автоколлонназынга бир муң рубль акша шаңналы-биле кады тыпсар деп шийтирлээн. Бо автоколлонна сентябрьның ийги декаданынын онаадазын тонна-километр талазы-биле 183 хуу күүсеткен.

ХОВУ АЖЫЛДАРЫ ХУН ДЕМДЕГЛЕЛИ

Республика тараа садарының план-чагынын күүсеткен

Дүүн Тываның тараажылары юбилейиг чылда социалистг чарышка баштайгы тилелени чедип алган. Күрүнеге тараа садар план хуусаа бетинде күүсеттинген. Республика Төрүн чурттуң шыгжамырыга 60207 тонна тарааны урган, азы планы 100,3 хуу күүсеткен.

Белектер

Совет күрүнең 50 чыл оюнга алдар болдурган чарыш бо хүнерде улам-на калбарып турар. Барымы-Хемчиктин ажал-шчилдери Совет эрге-чагырганын бежер чыл өчкөшүшүлэн тулдум. Төрүн чуртка эң дээр күүш-ажыды чедишкенини сенеп турар. Күрүнеге тараа садарының чыл планы ам 337 хуу күүсеттинген. оң дугаалагам ам-даа үргүлчүлөн турар. Пландан ажыр 6 муң 600 тонна тарааны садар дээш демисел ажал-агыларга калбарган.

Мурнакчы аныктар

Чодура суурлан ырак эвес черде Ары-Узунуң ховузуна колхозтуң төп шаңында 40 хире комсомолчулар болгаш аныктар ажылдап турар, а 20 кижжи комбайнларда болгаш тарааны комбайндан шаңче дажыры машиналарда быжылгатынган. Комбайнерлер Дов Салчы, Чамбал Уйгук-Кара, Эртине Кара-оол олар бо сөзүндө 470—500 гектар черин дүжүдүн ажаап алып сорулганы салганнар. Олар хүне 12 га черин тарааны бөлүп, бастырап турган, 25—30 га чедирин, бир гадан-на 18 центнер дүжүттү ап турарлар. Чолаачылар Нораа Бруш, Сексий-оол Самбу-Хөө олар хүн нормазын 110—115 хуу чедир күүсепил турар.

Белор чылдың дүжүдүңгө

Келер чылдың дүжүдүңгө үреин уруушкунуңе Улуг-Хем районунда ажал-агыларын дүжүдүңгө салып турар. Үреин уруушкунуң чыл планын район ам үеде 51,2 хуу күүсеткен, бо ажал «Улуг-Хая» совхозта дээр чоруп турар болгаш үреин уруушкунуң планын 82 хуу күүсеткен деп ажал-агыларын дүжүдүңгө салып турар. Барымы-Хемчиктин ажал-шчилдери Совет эрге-чагырганын бежер чыл өчкөшүшүлэн тулдум. Төрүн чуртка эң дээр күүш-ажыды чедишкенини сенеп турар. Күрүнеге тараа садарының чыл планы ам 337 хуу күүсеттинген. оң дугаалагам ам-даа үргүлчүлөн турар. Пландан ажыр 6 муң 600 тонна тарааны садар дээш демисел ажал-агыларга калбарган.

«ШЫН» СОЛУННУН «АЖААП АЛЫШ-КЫННЫ ШАЛЫПЧЫЗЫ» ДЕП ШИЛЧИРТУГУ

БӨГҮН УЛУГ-ХЕМ РАЙОНЧЕ ШИЛЧЭЭН.

Ук район күрүнеге тараа садар планын 101,9 хуу күүсеткеш, ам пландан ажыр тараа садар хүлээлгезин күүседириңче кирген.

Улуг-хемчилерниң чедишкени

Тываның шалдеринде юбилейиг чылдың дүжүдүнүң ажаап алышыны улам хайышыкының үргүлчүлөн, күрүнеге тараа садар план-чагыны күүсеткен, пландан ажыр тараа садар хүлээлгезин күүседириң кирген тус-тус ажал-агылар болгаш районнар дугайында өөрүңчү медалер изеп турар. Сентябрьның ийги декаданының түннелде СЭКП обкомунуң, Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш облпрофчөвүлелдин районнар аразына шилчир Кызыл туңгун чаалап алган Улуг-Хем районун тараажылары ажаа улам сорук кирип, улуг кедүрүшкүнүң ажылдаш, тараа дээш демиселге улуг тилелени чедип алганнар. Район сентябрь 26-а күрүнеге тараа садар планын 101,9 хуу күүсеткен, күрүне шыгжамырынга Улуг-Хемниң 5709 тонна эки шынарлыг тараазы кирген.

Районунд негиз ажал-агыл бугурулге эргелелиниң кол агроному Валентин Игнатевич ДОРОШИННИҢ редакцияга дыңнатканы болза: — Бо чылын районунд совхозтары, колхозтары ажаап алышыныга эки белеткедиг кирген болгаш агаар-бойдуштук шаптыкташыны тургаж, бо эң күженишкениниң кампанияны организастыг чорудуп турарлар. Ылангыя «Улуг-Хая» совхозтуң тараажыларының амыл оңшалан демдеглезе чогуур. Совхоз күрүнеге 1800 тонна тарааны дүмээр тургаш, херек кырында 3091 тоннаны дүмээган. Совхозтуң коллективин пландан ажыр тараа садар хүлээлгезин күүседириң чедишкениниң үргүлчүлөн турар. Совхозта хоочун комбайнер П. Набановтуң беш ички составтыг зернезу социалистг чарыштын тилкелчизи. В. Кызыл-солдун улуттык зернезу амыл нормазын база үргүлчү амыр күүсепил турар. Ол ышкыш «Күш-ажыдың хөстүү» колхоз күрүнеге тараа садар планын дөрт каттап амыр күүсеткен.

«Улуг-Хая» совхоз амыр аңдарылганының үреин уруушкунуң, савап берелиниң талазы-биле өске ажал-агыларын база мурап турар. Ажаап алышынының чоруп турарының түннелде бөп хонук санында үндүрери, социалистг чарыштын мурапчыларының шилчир туңгучтарыны болгаш аша шаңналын тыпсыры бугу ажал-агыларда чурумчан. Ындыг хемчег эң савап гектарларын ажаап алышы чедир үргүлчүлөр. Улуг-Хемниң тараажылары шыгжамырынга ам пландан ажыр уруушкуну турар. Улуг-Хемниң алдарлыг байырлаганы алган хүлээлгезин улуг-хемчилер күүсепил шыдаар дээринге чигинип турган деп, эш Доросин түннел чугаалаан.

СӨЗҮН ЭЭЛЭЭР

ТУРАН. (Телефон-биле). Би-Хем районунд тараажылар юбилейиг чылдың дүжүдүнүң чидиргөк ажаап ал, күрүнеге болдуруш-биле төл тарааны садар дээш, бо хүнерде күженишкениниң акылдап турар. Чооку хүнерде район шилчир-биле тараа садар талазы-биле күрүнеге чыгып-алышы күүсепилген. Ажаа сорук киргеш, районунд ажал-агыларга бар аргаларын ажаап, ажаап алышынының темпизин болгаш шынарлы бербип турган, 16 муң тоннадан дээр эвес тарааны күрүне шыгжамырынга кирер деп белеткен хүлээлгезин алган.

ПАКИСТАННЫҢ ПРЕЗИДЕНТИЭИ АЙЮБ ХАН МОСКВАДА КЕЛГЕН

МОСКВА. (СЭТА). Пакистаның президенти фельдмаршал Мохаммед Айюб Хан Совет чыгыш чалаанын суугар Москвада келген. Хундулуг алышы ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы Н. В. Подгорный, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. Н. Косыгин, Д. С. Полянский, Ю. В. Андреев болгаш он-даа өскелер Втузово аэропорткага уткан. Уткулуга хундулуг таңылымын чысаап, ийи чурттуң күрүне тинчберни күүсеткен болгаш артыларга нациялар салдуу кылган.

Совет-пакистан чугаалажышкынар

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. Н. Косыгин, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы Н. В. Подгорный өлөр-биле Пакистаның президенти фельдмаршал Мохаммед Айюб Ханын аразынга сентябрь 25-те Кремлеге чугаалажышкынар болган. Ак-кара чөс болган, бичилешкениниң байдалында эртенге чугаалажышкынарынын үезинде ийи чурттуң солугурап турары делегей алыштарынын база совет-пакистан харызааларын улам ылай көгүзүлгенин айтырыларын чугаалашкан. (СЭТА).

Москваның улутпүрү 1967 чылдың тос айларының планын күүсеткен

Найысылалдың улутпүрү бугуруелериниң коллективтери Улуг-Хемниң 50 чыл өнөөлүгү уткуу талазы-биле социалистг хүлээлгелерин күүсеттишкен. ийи продукция бугуруелериниң болгаш эң чугула кылгыларның хей нуруузу бугуруелериниң тос ай планын хуусаа бетинде, сентябрь 25-те күүсеткен.

Хорайның улутпүрү бо айны сөөлүрлерин хей наңың, өңүт металлдар прокатын, демир кезер станоктарын, саналга техникаының приборларын болгаш дериг-хереселдерин, улутпүрүнү чүүл-бүрү адырларынга бээр технология дериглери, синтетези материалдарын, ыш чөгүзүлгөн кылган платаларын, идиштерин, пестерин, иштиги болгаш даштыкы аргылыг хеп аймак база немей бугуруп үндүрер. Күш-ажыдың бугуруучулугун бедир талазы-биле планын онаадап оранчок ажыр күүсеттинген.

План күүсеттинген

ТУЛА ОБЛАСТЫҢ кедээ ажал-агыларын ишчилер Октябрьниң социалистг Улуг революцияының 50 чыл өнөө төлөгүтү үтүктүр дээш чарыштышкан, күрүнеге тараа садарының планын оранчок ажыр күүсеткен. Областың колхоз, совхозтары Төрүн чурттуң шыгжамырынга 293 муң тонна тарааны уруп, азы-чөп, крупа болгаш мал чөмү болур тараа кудуруларын садарының планын күүсеткен. Күрүнеге тараа садары трөгүлчүлөнүшкен.

Өөрүнчүг түннелдер

Тываның «Коммунисттин хереде» колхозтуң ажал-агылары Совет күрүнең улуг байырлаганы эки күш-ажыды чедишкенин-биле уткууш турар. Тараажылар күрүнеге чыл дүжүттүң тарааны садарын чедишкенин күүсепил, пландан ажыр 3224 тоннаны саткан. Ам тараа ажаарынын амыл үргүлчүлөн турар.

Мал ажал-агыларының көргүзүлгө база эки. Оңт садарының чыл планы 86,6 хуу күүсеттинген. Эт, сүт садарының чыл планынын колхоз Улуг байырлаганы бетиңке күүсеткен.

Кызылдың эт комбинаты республиканың эт тергесенин дөңдөр аразына улуг бугуруузе чери болур. Маалы согарында эгелери белек продукцияны үндүрүрүңге чедир ажал-агыларын кол нуруузу жеткириштирди.

Хей чылдарда ажаадал, бодунуң ажалының мастери болу берген кишилер комбинатта төп. Колбаса кылар чегте М. Н. Семкина ийиш мурапчыларынын бирээси. Ол ажалдан кымырынның нормазын дыка ажыр күүсепил турар.

ТУРУКТА. Кызылдың эт комбинатының колбаса чеге. Оң талазында М. Н. Семкина.

С. ФЕОКТИСТОВТУҢ фотоу.

КУЛЬТУРА АЛБАН ЧЕРЛЕРИ БАЙЫРЛАЛГА

Совет эрге-чагырганың 50 чыл оюнуң улуг байырлаганы чедир кал-ла салып хонуктар арткап. Тоогулуг байырлаганы бугу талазы-биле онзагай эртеринин белеткек ажалы Тываның хоорайларында, кедээ болгаш ажалын суураарында, хойжу бригадалар төөтеринде, фермаларда хайыккан. Бо талазы-биле байдалын калдык чоруп турарын болгаш 50 чылдың байырлаганы эртериниң моон соңгаары хемчеглериниң дугайы СЭКП районнарынын секретарларынын, райкувкомнар даргаларынын ораалчыларынын, культура бажындарынын эргелекчилериниң, культура бажындарынын директорларынын, министрстволарының хайыкчаларынын ажал-агыларынын, партия, совет, комсомол активтериниң талаажыларынын сентябрь 11-де болган хурамына чугаалашкан болгай.

Октябрь байырлаганын бугурууңе болгаш оң хүнеринде чөпүнү культурууңе амылган, содун концерт, шыл, кино көрүп, эки байырларынга бугу-ле таарымчалык байдалдарын тургузар экин культура-чырымдыкшы албан черлеринде эки кылдыр белеткери бо хүнерде чугула айтырыларын бирээси. Ыланган партия, совет, профсоюз комсомол органдарынын, ажал-агыларын болгаш бугурууларын удурушкунуң, культураның, уран түдүдүн ажал-агыларынын мурунла амыл үеде улуг харымсалгалык соругта ошалан. Манаа эң кол түдүдөр: кышка белеткелди доозушкан культура одагаларының кышка белеткелди дон-доран доозар, байырлап концерттериниң программаларын дүрүн тургускан, оңу белеткел эгелери, клубтарын, культура бажындарынын кышкы бугуруелерин, дөңсөөрүн аргылар-тергелерин, шамак каластары болур. Культура чырымдыкшы албан черлериниң байырлаганы белеткелди Чөө-Хемчик районуна эки, хайымшымынын чоруп турар.

Септелге болгаш кышка белеткелди өске-дээ ажалдары бүрүн доозушкан. Бот-тымынгар уран түдү коллективтери байырлап концерттерин белеткен кырыкын. Районунд ийи чегелери байырлап хүнеринде чөпгө көргүзүр киноларын репертуарын тургузуу, коңуң чоруп киноларынч маршпрудуң кылган. Эран районунд бот-тымынгар уран түдү коллективтери улуг байырлап хүнеринде чөпгө содун концерттерин көргүзүр дээш шылдык белеткелди чорудуп эгелеш. Кара-Хем районунд культура-чырымдыкшы албан черлеринде белеткел амыл база-ла хайымкан. Барымы-Хемчикте Эрга-Барлык клубунунд байырлап белеткелди база-ла эки.

Бот-тымынгар уран түдү коллективтериниң байырлап көргүзүр концерттериниң программаларын тургускан, оңу белеткен кырыкын биче-дээ оңгараларынымыс кол соругта болур. Байырлап концерттериниң программаларын Совет эрге-чагырганың 50 чыл өнөө адаларында, анаа тураскаатынган, эне бедик идеялин, ханы утка-шынардыг, уран-чөп номер-биле доозушкан турар ужуруг. Программаның кол черин Төрөн чурт, улуг Ленинниң, Коммунистг партиянын, Октябрь революциянының, ССРЭ-ниң улуттарының маалымдыг эртен үениниң, оларынч маалымдыг күш-ажылынын, интернационалчы байырлаганы. Октябрьниң херестини Тыва черин чырымды, чарытканымын, деңизик национал позитивин оңдуру улуг ажал-агыларының дугайында эң эки мурлар, шүлдүтер, проза оңгалдары, шпизиктер кыска көрүлгүлөр элээр. Бот-тымынгар уран түдү коллективтериниң концерт программалары бо үстүндө адалымыс түдүлдериң анда-ганда тус черин ажал, амыдыралы-биле ханы холбашкан турар.

Бирлар шалып азырда, тыва композиторларынч эң эки мурларынч кол кичөөнгей салыр. Ындыг мурлар бете элеш эвес. Ылангыя композитор Алексей Чыргал-оол шүлдүчү Л. Чадамбынч союну Ленин, партия, чон дугайында «Чалгалдыг күчүңү» деп чала, эки адалыны бичкен, оңу ноталык-биле кызы июль 15-те үткен «Шылда» парадан. Оон-даа өске чала, эки адалдар бичкиттирилешкен. Ол ишкан оңу дымдап оңдурушкан Төрөн чурт, Ленин, партия дугайында база Совет эрге-чагырганың тургустанымынч баштайгы үеинде болгаш дайын үезинде чылдарда чогаатынган патриотту мурлар хей. Оон ангыда чыл улуттуң хоотун, революция мурларын утуп болбас. Байырлап концерттин мурларын шалып азырда «Бражканымы» деп чымың улуг дуалы чедир.

Октябрьның 50 чыл өнөө тавараштыр уран номчутуларынч конкурсуу чаралыгыны. Оңу организастыг эртеринде оңу плантынниң талантының номчутуларын байырлап концерттериниң кырыкынч культура кылдытери улуг кичөөнгей салыр. Бот-тымынгар уран түдүдүн бо кыжың боуп эртен республика көрүдөгүлериң адал каш коллективтер театрматын сепарийлиг көргүзүлгелерин кырыкын. Оларынч маалымдыгы ажаа «Анораның» адмыкымында эгелеш, комсомол штурминымың чедир үени көргүзүр дээр, көргүзүр бурлаң-не ийи шап ажыр шөпчү, көрүкүлдерге оңаа созулганды болдурушкан. Бечен чыл дүжүдүндө болган болушкунуң, ийиң улуг үени көргүзүрине хей үе-шак негеттинер, оңу тургузарына, белеткелеринге улуг күженишкениң кер унер, оң дээрге берге болгаш парын айтыры дээрин болду, өөрелеп көөр чер. Ындыг уан көргүзүлгүн оңуңе эртен үениң ажал болушкунуң дугайында калдык бир чоруп турар.

гаалдан кыска, солун, ханы утка-шынардыг үзүвүнү шилди амыр чугула.

Көдөңдө бот-тымынгар уран түдү коллективтериниң байырлап көргүзүр концерттериниң программаларын тургузарында, концерттерин белеткелерин республиканың улуттуң чогаалыга бажымынын, культура министрстволуңунд, республиканың хоңуш-шыл театрынын талааның практикти дуаа чедирин негеттинер турар. Ыланган уран түдү болгаш культура талазы-биле тускай эртемниңиңиң кедээ клубтары, культура бажындарының командирлагалың чорудар черек.

Культура одагаларының ишти, дашты Октябрь революцияының 50 чылынга тураскааткан лозуннар, плакаттар, чуртуктар, стенддер, диаграммалар, туңгучтар дээш шылдеңиң өске-дээ чараш көрүшүгү хевирлери-биле онзагай кылдыр шпизиктерин турар журуугу.

Барымы-Хемчикте Эрга-Барлык клубундан өске культура одагаларының кышка белеткелди эң-не дүвүнчиг байдалда, олар байырлап белеткелди эң-дээ эгелешкен. Таңының болгаш Би-Хемниң клубтарының, культура бажындарының одаар түдү амылгы чедир бүрүн дүжүтүмүз, байырлап белеткелди база-ла коңуң оюңуң чоруп турар. Байырлап белеткелди, бо районнарын партия, совет органдарының улуттуучулары чүпү бодат турарың.

Культура-чырымдыкшы албан черлерин байырлап бугу талазы-биле эки белеткелерин партия, совет, профсоюз, комсомол органдарынын, ажал-агы улуттуучуларынын, хой-шпизиктин организасталарынын дуалы, дөрт киркилгезин, хамыктың мурунда партияның дүртүлгө херек.

КОНТРОЛЁРЛАР АЖААП АЛЫШКЫНДА

Улусчу контроль комитетинде

Республиканын улусчу контроль комитетинин хуралына Баа-Хем районун улусчу контролёрларынын джунт ажаап алышкынында болгаш мал чемениниң белеткелени киржигезин дугайында айтырчын чугаалашкан.

Ажаап алышкыны эгелеринин мурунда районун улусчу контроль комитети СЭКП райкому-биле калы активтин хуралын эрттирген. Аңа улусчу контролёрлар бөлүктөрүнүн даргалары, шаттан дашкаар инспекторлар, партия эге органдарынын секретарлары, көдө амыл-агынын болгаш белеткел органна-ларыннын тускай эртемчилери киришкен. Ийди хуралдары колхозларга, совхозтарга база эртерилерин. СЭКП ТК-нин, ССРЗ-нин Министрлер Чөвүлелинин «1967 чылда джунт ажаап алышкыны болгаш көдө амыл-агы продукттарын белеткелерин хандырар талаа-биле кемчелер дугайында» бо чылдык майда үндүрген доктаалына үндөйлөш, контролёрларнын тодогой сорулгаларын ол хуралдарга чугаалашкан. Райондун мурунда со-

рулгаларын шиптирлеринге партия, амыл-агы болгаш совет органдары контроль комитети, оң черде бөлүктөрү, постулары улуг дузаны чедирип турарынын чикелерин районун улусчу контроль комитетинин даргазы өш И. Савкин илеткелинге чугаалашкан.

Ажаап алышкыны эгелеринин контроль комитети таразы-биле сумени контроль комитети аялдан кылгаш, колхозтарда, совхозтарда бөлүктөргө таразын чурттан, бөлүктөрүн бижыткылар, немелде постуларын тургузар талаа-биле кемчелерин алган. Ам үдө комбайн агрегаттарына, шаңнара, тараа хүлөө алып черлерде, тараа сөөртүлгөниң кол черлеринде улусчу контролёрлар 43 доктаамал, 21 түр постулары аялдан турар. Ажаап алышкында контролёрго 700 ажык контролёрлар кирип турар.

Ажаап алышкыны күш-ажылдын организасташкынын экижидеринге улусчу контролёрлар инспекция киржип, техниканы бекем бүдүрүчүтүтүрүшкүдө.

Ажыгылар дөш, база амыл-агыны эвес чорук-биле, таразын чидирин-биле демисели чорудуп турар. Ажылдык шынары улусчу контролёрду бөлүктөрүн болгаш постуларын чикчөгөйниң түбүндө турар.

Контролёрларнын дугайында улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Чарышты эки организастаан

«Межегей» совхозтун амыл-агы чикелеринин бийлеилги чылда алган социалисттик хүлөөлөгөндөрүнүн күөсөдөрүнүн мобилизастар дөш совхозтун амыл-агы комитети (Даргазы өш Даргаш) чамдык организастык амыл-агы чоруткан.

Ажыл-агынын алам-буру адмрларинда кижилерин ортузунга социалисттик чарышты организастап, ош түнелин чогуу өйүндө үндүрүп, муракчыларын дуржулгаамы мессага калбаа-биле непередирге, калдык-да амылдарга эки түнелин көргүзери амылдарда бөлүктөтүлүшүп турар. Ийчангаш ук совхозтун амыл-агы комитети бодунуң организастык амыл-агы чорудулганында кол черин амыл-агы ортузунга социалисттик чарышты өң-не дегергеней-биле калбартыр деп санап турар.

Социалисттик чарыштын негелдерин механизаторларын, малчыларын хой кижикчилерин хуралына чугаалашып бадлааш, ферма, бригада алам-биле көсүк черлерде бижип асылган. Социалисттик чарыштын негелдерин долу болгаш ажык күөсөткөн дөш, өзөн доктаамал мекталдарын тыпсырын доктаамал. Джунт ажаап алышкынын ийди түтүк үезинде түнелдерин дуну бүрү үндүрүп, беш хонук эртенен дооша тилеп үнөн механизаторларга «Эки комбайнер», «Эки чоллачы», «Эки тракторист» деп шилчир өмшөлдөр болгаш 10 рубль-биле шаңнаар. Ош ийди өң көргүзүлгөндөрү чедип алган сүт-бараан фермаларына күш-ажылчы алдарын тутун көдүрерин чурумчуткан. А теринин эки түнелдерин чедип алганнарга Кызыл—Шушенск—Москва—Ленинград таварымыр аян-чоруктун халас пүткөзүн тыпсырын көргөн.

КЫЗЫЛ ТУКТУГ АТА

Республиканын хоочун бүдүрүлгелеринин бирөөнү Кызылдан пассажирлер автоаылы-агы Совет күрүөсүн тургузганга чейин бээр 50 чыл болуп юбилейлик байырлаанында алдарык социалисттик чарыштын күш-ажылчы элөөсүнө киргеш, алган хүлөөлөгөндөрүн чедип алышкынын күөсөдөрүн, шапшыкны амылдан турар.

АТА-нын коллектив беш чылдык ийги чымын ийги кварталын түнеленде автотранспорт органдарынын чарыштын бири чегин элөөш, СЭКП обкомунун, Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүлелинин база облусчу чөвүлелинин шилчир Кызыл тутун чаалаш алган.

Пассажирлер АТА-ны чедип алган чедип алышкынын бижыткылар дөш шапшыкны амылдан турар. Коллектив ийги кыралда пассажирлер сөөртүрүнү километр планын 105,3 хуу, а августтун—113 хуу күөсөткөн.

Мурнакчыларда

АК-ДОВУРАК. (Телефон-биле). 12-ги автобазанын ийи дугаар автоколонназын чоллаачылары юбилейлик чылда боттарына алган социалисттик хүлөөлөгөндөрүн чедип алышкынын боттандырын турар. Сес айларын чүк сөөртүрүнү доктаамал тонна-километр таразы-биле 112,6 хуу күөсөткөн. Бир амыл-агына ошаштыр амылдан кымышкын 118,1 хуу болган. Чүк сөөртүрүнү

бөт-үезин өзөн кудулаан. Эртен айларда чоллаачылар 5400 литр кынар-чаар материалды камнап алганнар.

Алдарык чылга тураскалган социалисттик чарыштын бири чегин өш Баталова удурткан «МАЗ» деп хей тонна чүк сөөртүрү машиналарын чоллаачылар бригаданы элөп турар. Тус-түс чоллаачыларын аразын-га калбарган чарыштын дөре черин чоллаачылар Семенов, Соловьев, Баталов, Шербаков олар элөөнөр.

АЖЫЛЧЫНЫН ДЫЖЫ

— Беш амыл болгаш ийи дыштан-га мурунунг неделаге шилчези магалы-дыр. Тыванын чал улетурунүң бүдүрүлгелеринге 35 чыл аялдан келдим. Кыран пазыда мындык солун чүе база көрүп чор мен. Эртен айларда бистин бригаданын кижик сангыга ошаштыр хүнне 5 рубль аялдан алып турган болуусуна, ам ош-даа хейни аялдан ап түр бис-деп, алчыч чугаалды.

Ош-даа шын, күш-ажылдын бүдүрүчүлүгү база өскөн, амылды дөре организастап, тузуткун хандырылганын экижидерге.

— Күш-ажылдын бүдүрүчүлүгү мурункуудан оранок бөдөн—деп, амылдын Арачка чугаага улашты. —Август айда бистин ийи дөш бригаданын хүнде 20 кубометр ма-

Совет эрге-чагырганың бежен чылынга уткуштур

1917 чылда БОЛУШКУННАР ФОТОДОКУМЕНТИЛЕРДЕ

1917 чылдын сентябрьдан эгелээш Россиянын экономиктинг бейдалы дык багыраан. Бурун-да дээр «революцияны чүгө аштын сөн холу-биле бөш тударын» кыжанып турган эвес, харын бүдүрүшкүнүнүң булуурлар чоруун күштелдирип, улустур продукциянын бүдүрүп үндүрерин кызырган.

Ылангыя транспортна хөөзурал аанок улуг турган. Улуг хоорайларга эвс-чегин сөөртүп чедирерин сонастыган. Дайын болза чурт-туң көдө амыл-агынын багыраткан, ынчангаш аш-чүт хей-хей районнары хаара туткан. Хамыктың мурунда Петроград, Москва болгаш өскө-даа улуг-улуг хоорайлар карамадаан. Амыл-агы хөөзуралы бүгү Россияга халаптыг апарган. «Ийчангы иелген халап болгаш өң-биле канчаар демиселери» деп амылчы В. И. Ленин партиянын экономиктинг платформанын тайыбырлап, дигерип келген халаптан Россиянын тынын алырмын кара чамгыс чепсээ болза пролетар революцияны, чуртка социалисттик чаар-тылгалар болуп дээрин көргүскөн. Чуртка амылчын шимчээштин сентябрьнын эгеленде дээди чадазынче ийденген. Амылчын аңгынын экономиктинг демисели эрге-чагырга дөш демиселиң эргемон чугулазынга шуут чедирип ийленген. Бүдүрүлгеге амылчын контролёрду тургузар дөш шимчээштин демиселиң кол хевирлериниң бирээзи болган. Бүдүрүлгени, ош эргелеп башкаарын амылчын ийденейлиг холгарлап кирипкен. Фабрика-завод комитеттеринин салдары күштелген. Фабрика-завод комитеттеринин Петроград болган III нити хоорай конференцияны ол комитеттерин амыл-чорудулганын улуг рольду болган. 300 делегаттар аңа олуршкан. Ук конференция большевиктерин удурутулганы-биле эртен. Күш-ажыл министрствозунуң үндүргөн доктаалдарын күш чок болдуларын, чер-черде бүдүрүлгеге эбулуп амылчын контролёрду тургузарын ол негезин.

Амылчын аңгынын стачна демисели улам массалыг апарган. Дык хей стачналар амылчы чоннарын тилелгези-биле доозулган. Массалык амылчын шимчээштин-биле чергелештир тараачынардын чер дөш демисели политиктинг улуг унуур-дузалыг болу берген. Помещинтерин черлерин тараачынар эмелеп алганын. Айыры, сүтөлөр-биле чепсөгөттиңген революшчу тараачын отрядтар помещин иоданарине халап, көдө амыл-агы херекселдерин хунаап ап турган.

Сентябрьнын эгеленде масса чон большевиктеринин тараачын шимчээштин эргилдени кылып, большевиктерин болгаш эсерлерин чепсээрениң партиаларында дедирленип аткаарлаан. Советтерни большевиктеринин үези эгелээш. Август 31-ден (сентябрь 13-тен) сентябрь 1-же (14-че) дүне Петроград Сөвдидин хуралына «Эрге-чагырга дугайында» большевиктин резолюцияны хүлээп алган. Тургустунган байдалдан унуп алырмын кара чамгыс аргазы болза революшчу пролетариаттын болгаш тараачынын тевеленчилеринден эрге-чагырганы тургузары болуп деп, ол резолюцияга айткан. Советтерни удуртуу большевиктерге шилчезин. Эрге-чагырга дугайында большевиктин резолюцияларын Петроградтың болгаш Москваның ошон дөри чер-черин дык хей Советтерни хүлээп алган. Советтериниң область болгаш округ съездилери большевиктин салдар-биле эртинилээш.

Сентябрь 6—10 (19—23) хүнеринде Орта Сибирь Советтеринин I съездин Красноярскиге болган. 110 муң амылчыннар болгаш 90 муң тараачынар ол тевелээш. Аңа 33 делегаттар олуршкан, оларнын аразында 21 нити большевиктер болган. Төп черге болгаш чер-черге бүгү эрге-чагырганы амылчыннар болгаш солдаттар депутаттарынын Советтерин шилчезин негизин резолюцияны съезд хүлээп алган.

Сентябрь 6—10 (19—23) хүнеринде Орта Сибирь Советтеринин I съездин Красноярскиге болган. 110 муң амылчыннар болгаш 90 муң тараачынар ол тевелээш. Аңа 33 делегаттар олуршкан, оларнын аразында 21 нити большевиктер болган. Төп черге болгаш чер-черге бүгү эрге-чагырганы амылчыннар болгаш солдаттар депутаттарынын Советтерин шилчезин негизин резолюцияны съезд хүлээп алган.

Национал кызыгаар черлерин дык хей Советтеринге большевиктер тилелгени чедип алгылаан. Ош чимээ Ташкентке калбарган болушкуннар болган. Сентябрь 12-де (25-те) амылчыннар болгаш солдаттар депутаттарынын Ташкент Сөвдидин хуралына бүгү эрге-чагырганы Советтерге дамчыдып бээр деп шикитир хүлээп алдыган, нускоминиң чаз составын сонган, большевиктин организасташкын ийденейлиг некижигинери аңа кирген. Амылчыннардын, солдаттарын болгаш дехканнарын негелдеринге ул Совет даянып, Тур революшчу комитетти тургузулуп, түр черин административиян эрге-чагырга чалкыткан, тодаргайлаарга, революшчу эрге-чагырганын органы кылдыр хеделип турган Ташкент Сөвдидин хемчеглерин бүгү революшчу Россия чүлдүзүнгөн элөөшкени-биле уткаан.

Чуртка революшчу шимчээштин амылчын контролёрларын, «Комсомолчу прожектор» отрядтарынын киржигезин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

Улусчу контроль комитетинин хуралына айтыккан чикелерин дугайында эки чикелерин болгаш чептестери чугаалашкан.

МОСКВАНЫ САННАР-БИЛЕ

Москва... Оон дугайында чеже номнар үзмөө дээрли, ам үеде бистин бөмбүрзекте тайбыннын, депшигенин, социализмниң тугу болуп турар бо улуг чаагай хоорайга тураскааткан уран чүүлүдү чеже чогаалдары бижиттинмиз дээрли.

литературага чоокку хүннерде база бир комчугаш немешкен, хемчээл талазы-биле шоолуг эвес болза-даа, утка-шынар талазы-биле дыка улуг. «Совет эрге-чагырганын чылдарында Москваны саннар-биле» деп статистиктиң чымдынның парламенттин үнгенин дугайын чугаалап турары ол.

Улуг хоорай 886,5 дарабын километр деңизден чыгыш чоруткан, оон кымыгаарлары бежен чылдарда кылган дээрбетелчек автомобиль магистралына биле тургустунган. Революция мурунда үе-биле деңизге Москванын шалу беш катал улаган. Бабушкин, Люблино, Кунцево, Перово, Тупино хоорайлар болгаш өске-даа чурттакчылыг черлер наш чыл бургунаар Москва-биле туттуп, оон шугумна киргенер.

чыгга чедир турганы хире хемчээлдиг чурттага шөдүн туруп турар. Москва-чылдарын бештин дөрт кезинден хойу хой кат бажынарда чурттап турар. Чугаа союгу алды чылдарын иштинде 2 миллион 359 муң кижи чаа бажынарда квартираларын алган.

Олар—алды чартык миллион москвичлар боттарынын социал составын талазы-биле кымнары о? Оларнын барык 99 хууу ажылчылар болгаш албан-хазакчылар (өг-бүдөлерин ажылдап турар кезигинерин катат санаа); артыкнары — кооперативтер у-сарганнар, колхозчулар, хостуг мергежилди кижилери болур.

Москва атыг каналды тудушкан соонда наймысал беш далайын порту апарган; чыгга суг бээри 22 ажыг катал көвүдөө.

Оларнын үштүк бир кезин метрога олурган. Москва чуртун өң улуг улетүрү төвү болур. Чондук союгу чыгээ-биле алдыга, наймысалда 1 миллион 200 муң ажылчылар бар болган. Оон бээр Москваның ажылчын агымы болуун хураалын дыка калбарткан.

Москва атыг каналды тудушкан соонда наймысал беш далайын порту апарган; чыгга суг бээри 22 ажыг катал көвүдөө.

Улуг Октябрга чедир Москва чаагаймыттымаа хоорай турган, оон чурттага шөлүгүн дең кезинден хойу чыгыш катал иш бажынар, хоорай социал талазы-биле аажок ыгандары турган. «Бир талазында — хоорайнын ажылчын кыдылары, инда чыгыш орун салыр караңгы кварталы, асфальт чок довурактыг кудумчулар, суг дамчытаганы, электери чырык чок бажынар, өске талазында — азын чаагаймыттыг буржуа төп турган. Хоорайнын ажыл-агыйи үен-дала байдалга турган; суг чедипшес, өрт айымды кезелеп турган; хоорай транспорту шоолуг эвес хемчээлдиг болгаш чоңуң херегелени хандырып шыдаас.

Москва — эртемин болгаш культураның делегей төвү. Ол дугайында наш саннар болур. Бистин наймысалыныста улус ажыл-агыйында аждыдап турар дээди болгаш ортумак тусай өрт дипломунт 975 муң тусай өртеминтер; өртеминт 6 муң докторлары болгаш 42 муң кандидаттары; 30 муң аспирантылар санатынын турар. Наймысалдык 76 дээди өөредилге черлеринде 604 муң студенттер (кежээки болгаш заочно өөредилге килдистерин киргизтирбешан) өөренип турар. Революция мурунда үе-биле деңизге, студенттериниң саны 18 катал, а техникумнарнын өөренкичтериниң — 42 катал өскөн.

Улуг Октябрга чедир Москва чаагаймыттымаа хоорай турган, оон чурттага шөлүгүн дең кезинден хойу чыгыш катал иш бажынар, хоорай социал талазы-биле аажок ыгандары турган. «Бир талазында — хоорайнын ажылчын кыдылары, инда чыгыш орун салыр караңгы кварталы, асфальт чок довурактыг кудумчулар, суг дамчытаганы, электери чырык чок бажынар, өске талазында — азын чаагаймыттыг буржуа төп турган. Хоорайнын ажыл-агыйи үен-дала байдалга турган; суг чедипшес, өрт айымды кезелеп турган; хоорай транспорту шоолуг эвес хемчээлдиг болгаш чоңуң херегелени хандырып шыдаас.

Москва — эртемин болгаш культураның делегей төвү. Ол дугайында наш саннар болур. Бистин наймысалыныста улус ажыл-агыйында аждыдап турар дээди болгаш ортумак тусай өрт дипломунт 975 муң тусай өртеминтер; өртеминт 6 муң докторлары болгаш 42 муң кандидаттары; 30 муң аспирантылар санатынын турар. Наймысалдык 76 дээди өөредилге черлеринде 604 муң студенттер (кежээки болгаш заочно өөредилге килдистерин киргизтирбешан) өөренип турар. Революция мурунда үе-биле деңизге, студенттериниң саны 18 катал, а техникумнарнын өөренкичтериниң — 42 катал өскөн.

Улуг Октябрга чедир Москва чаагаймыттымаа хоорай турган, оон чурттага шөлүгүн дең кезинден хойу чыгыш катал иш бажынар, хоорай социал талазы-биле аажок ыгандары турган. «Бир талазында — хоорайнын ажылчын кыдылары, инда чыгыш орун салыр караңгы кварталы, асфальт чок довурактыг кудумчулар, суг дамчытаганы, электери чырык чок бажынар, өске талазында — азын чаагаймыттыг буржуа төп турган. Хоорайнын ажыл-агыйи үен-дала байдалга турган; суг чедипшес, өрт айымды кезелеп турган; хоорай транспорту шоолуг эвес хемчээлдиг болгаш чоңуң херегелени хандырып шыдаас.

Москва — эртемин болгаш культураның делегей төвү. Ол дугайында наш саннар болур. Бистин наймысалыныста улус ажыл-агыйында аждыдап турар дээди болгаш ортумак тусай өрт дипломунт 975 муң тусай өртеминтер; өртеминт 6 муң докторлары болгаш 42 муң кандидаттары; 30 муң аспирантылар санатынын турар. Наймысалдык 76 дээди өөредилге черлеринде 604 муң студенттер (кежээки болгаш заочно өөредилге килдистерин киргизтирбешан) өөренип турар. Революция мурунда үе-биле деңизге, студенттериниң саны 18 катал, а техникумнарнын өөренкичтериниң — 42 катал өскөн.

И. ПАВЛОВ, (СЭТА-ның корр.).

ДЕЛЕГЕЙ БО ХҮННЕРДЕ ДАШТЫКЫ ИНФОРМАЦИЯЛАР

Кол Ассамблеяның XXII сессиязы

СЭТА-ның тускай корреспонденттери Евгений Егоров биле Сергей Лосевич Нью-Йорктан дамчытканында мында дээр:

ЭНУ-нун Кол Ассамблеяның XXII сессиязынын Кол комитетин ЭНУ-нун Кол Ассамблеяның XXII сессиязына көөр кылдыр Совет чактагы кирген ийи айтырым сессиянын чуталажыр айтырымларын санына кирер деп доктааткан. Ол айтырымлар болза: «Амгы үениң делеслей байдалын айы-биле агарселени тодараларын аждыдап кылдырын дүргедириниң эргежок чутулазын дугайы» болгаш «Адролуг чексизти аждылаарын хоруту дугайында керээ чар дугайы».

СЭТА-ның тускай корреспонденттери Евгений Егоров биле Сергей Лосевич Нью-Йорктан дамчытканында мында дээр:

ЭНУ-нун Кол Ассамблеяның XXII сессиязынын Кол комитетин ЭНУ-нун Кол Ассамблеяның XXII сессиязына көөр кылдыр Совет чактагы кирген ийи айтырым сессиянын чуталажыр айтырымларын санына кирер деп доктааткан. Ол айтырымлар болза: «Амгы үениң делеслей байдалын айы-биле агарселени тодараларын аждыдап кылдырын дүргедириниң эргежок чутулазын дугайы» болгаш «Адролуг чексизти аждылаарын хоруту дугайында керээ чар дугайы».

СЭТА-ның тускай корреспонденттери Евгений Егоров биле Сергей Лосевич Нью-Йорктан дамчытканында мында дээр:

СЭТА-ның тускай корреспонденттери Евгений Егоров биле Сергей Лосевич Нью-Йорктан дамчытканында мында дээр:

„Капиталга“ бараалгаткан делегей конференциязы доозулган

ЛОНДОН. (СЭТА). Маркстың «Капиталының» бирги томуунуң парламенттин үнгенинде бээр чыл болганыга бараалгаткан, теория айтырымларын делегей конференциязы доозулган. Түңкел хуралга англи марксист, профессор Э. Хобсбаум чүве чуугалаан. Нимтиле хөгжүдүлүшүниң ужурун билдире «Капиталды» үнелеп четпес учур-дузалыым демделгези, Э. Хобсбаум марксист идеаларны Совет Эвилелинде болгаш социализмге өскө-даа чурттаган ол хире бузууредиг тилен турар, тураскаалдыг үезинде конференциянын эртемин септик хамып демделген.

Конференциянын киримчилери «Нимтиледик марксист теориязы» болгаш «Капитал», социализмниң экономика айтырымларын деп илеткелдерин дыйкан. Икинчи тараптан бө хүнерде «Капиталды» парламенттин үнге-ла чүс чыл болганы, марксист-ленинниң өөредигин амьдыраатт боттарынын үзүн амыткан Улуг Октябрын 50 чыл өө-ийн турскаалдыг байыраг өмн хары угда демделеп турар деп олар айткан.

Ондак бол часкан

НЬЮ-Йорк. (СЭТА). Эрткен улуг-хүде «ЭСПО-67» деп делегейге ам ол делегейге-биле таныжып чоруп турар ЭНУ-нун Чингиз секретары У. Танын баар ужурут турган делегейде өөжүм хеделип чыгарып бөмбө тымылган.

ДОПЧУЗУ-БИЛЕ

ДАМАСК. Бо чылдың августу соолауредир Сириянын Коммунист партиянын пленуму болган. Анда «Октябрын социализмге Улуг революциянын 50 чылы» деп илеткелди дыйнаан. СЭТА-ның ажылчы чоннары кижини бурун хостаарынын оруу-биле, депшигелениң болгаш чонуг чорутуң оруу-биле илеткелди баштап турар, күчүлүг социализмге күрөөни 50 чыл дургузуда тургузуш шыдаан. Ычгангаш Октябрын социализмге Улуг революциянын үнелээр чүве совет улус эвес. Ону делегейде ак сепкилдиг бугу кижилери үнелээр деп алга дурган адыгын шивтирде чуталаан.

НИГЕРИЯДА БАЙДАЛ

Нигериянын ортаа-барымы штатында чуртун ол делегейде өөренип чыгыш уламдыг таварышкан когаралдарын хынаар болгаш тодардыр комиссия тургустунган.

ДЕТИ. Маңаа хоорайнын өгө болган ортумак школаларынын башкыларынын митингине болган. Митингге сөс алганнар башкыларынын шамын таан-даа эвезтир дөөш, ову улагтырып чактап негез.

Агрессорларның чидириглери

ХАНОЙ. (СЭТА). Мурнуу-вьетнам Митхо мочуда дайындап турар Колостал армиянын дайынчылары Меконг хемини шымаазында хыдыкчы дайындапшыкынын боттарынын турар америк агрессорларга болгаш оларнын чалчаларына күштүг өбүр шавышыкын таварыштыган.

РАВАЛПИНДИ. «Доон» солун Пакистанга совет экономика дузалымын болуучу редакция чүгүдө бедил-биле үнелеп бизнес. Бистин чуртуу-биле Совет Эвилелинин экономика дузалымын Пакистаннын экономикаын хөгжүдириниң программанын боттадырып дүза чедирер. Ийи чуртун аразына сардаратынган.

КЫДАТТА БОЛУУШКУННАР

Кыдат Улус Республиканын тургустунганында бээр 18 чыл болганын чокушуп олурарына хол-батыш Пекинде доозун парламенттин үнген. Кыдат улустуң баурут революсучу чаалап алышынын орнаттыг байдалга таварыштырган КЭП-нин амгы удурутчулары «культура революциянын» чедикшинин болушкун кылдыр ол лоууннарда мактап турар. Мао Цзун бөлүгүнү удурут турар бугу документтери-биле демей лоууннарда анти-советчи дерзин хол-нугудер бар.

Амдыга дээр-ле иштика демисел шыгынын чоруп турар деп медээлер дээр турган мочуларын тайбын-чаагай байдалдыг кылдыр көргүдөр дөөш, ол аян-чорукту кылган дээр болгалар советтинин турар.

Мао Цзун «Хональ, Хубэй, Хунань, Цзянь болгаш Чжацзян мочуларда чургааннан чораш, Пекинче чанып келген» деп ол-ла хуңерче Синхуа агенттеди чарлаан. Оон Байрыл муруну чарынында ол аян-чорук даштык чурттарын хыгаарачкылары ам Кыдатта чоруду турар «улуг каттыжышкын» кампаания-биле халбашкан деп турар.

Шугаазынын «улуг каттыжышкын» кампааниязы Мао Цзунга удураганнар биле оон талаалыкларынын аразында, хуңерчилик биле псафаньнарнын адынажымын турар бөлүктөрүн аразында демиселди кошкымы шыдаван деп түвени даштык чурттарын информация агенттедеринин Кыдаттан дынаалары херечилеп турар. Чамык черлерде ол демисел улам күштөгөн. Дүжүрткел партия организациалары болгаш эрге-чагырганың согуздалык органдарын солган чүл-бүрү бөлүктөр «каттыжкан организациалар» дигилээр чүвөлөгө эрге-чагырганы холгарлап алыр дээр карак кызып турар.

Ол-ла агенттедиң дыңнатканын баурап алырга, Куангчи мочуга муруну-вьетнам патриоттар сентябрь 17-ле, 19-та, 21-ле америк далайык чадаг шериглерге удурутчуушунуна 500 кижини сандан үндүргөн.

Устук черлериниң айтышкынын баурап чоруду турар «улуг каттыжышкын» баурап чоруду турар чүве болган деп, кыдат көдөр солуннар минни бижип турар.

Чогаачы болгаш Деян хоорайнын чыгырче чериниң оралчык даргазы турган У Хань, «Жымын жибел» солунун кол редактору турган Ли То биле төөгү өртеминде Ляо Мо-ша амы-тынынга четтингеш өлгөн деп дыңнаткан хуулулар Гуанчжоу хоорайда чарай берген деп, даштык корреспонденттер дыңнаткан. «Культура революциянын» өңгезинде тура-ла олар үезеэ калчылдыг дорамчылаа таваржыл келген. Олар «буруулуг херек ымагал бие деп чалымай-лаа» үезеэ чыгыш хуи өлү берген деп, ол хуулуларды дыңнаткан. Ол кижилер доордалла турар деп өсөөтү үеге дээр санаттынын келген. (СЭТА).

ТОЖУ РАЙОНДАН МЕДЭЭЛЕР

СЕМИНАР

СЭНП-ниң Тожу районуңун пропаганда болгаш агитация килдизи политшколаларнын пропагандисттерин семинарын чөөтө чаа организастап эрттирген. Партия өөредилгениң методиказынын айтырымларын болгаш 1967—1968 чаа өөредилге чылында сорулгалары семинарга колдадыр көргөн.

дугайында лекцияны семинарнын киримчилери дыңданнар.

ажылчы чоннары канчаар күүседип турар дугайында илеткелди СЭНП райкомунуң бирги секретары эш Бойду семинарга ыгланган.

ИЙИ КОЛХОЗТА

Партия чырыдышыкында чаа өөредилге чылынга уткуштур четчелеп, белеткени түнелдериниң дугайында СЭНП райкомунуң кабинет эргелечини эш Уртунайнын илеткелин, кичээлдерге пропагандастыр белектериниң аргазынын дугайында партия райкомунуң пропаганда болгаш агитация килдизиниң эргелечини эш Дамдын-Сирюнуң методиктиң илеткелин болгаш делегей байдалынын

«Май 1» колхоз нитиниң маалыга бымыг чөм-суурну тургузар дээш шудуруг амылдап турар. Колхозтуң сизгенчилери бөгүнге чедир 9152 центнер эки шынарыг сизгени белекчеп алганнар.

ажалданы доозар дээш сөрүк ил-ришкенин амылдап турарлар. Хову амылданчыларында Лузу Чарашпан хүн нормазын 150 хуу чедир, комбайнерлер Черлик-өөл, Болат-өөл олар тараз нестирер нормазын хүн буруа 110 хуууан өрү күүседип турарлар. Ол ыкшаң чөлаачылар Бараан Хоядыр, Мол Агына оларнын эрестиг амыл-инин демделгези өөрүмчүг.

«Совет Тыва» колхозтуң тараз амаал алышыны бо хүннерде кидин түлүк чоруп турар. Амаал алза чогуур тарадан 560 га чер эрткан. Таражылар сентябрь төңүзүнде

«Совет Тыва» колхозтуң тараз амаал алышыны бо хүннерде кидин түлүк чоруп турар. Амаал алза чогуур тарадан 560 га чер эрткан. Таражылар сентябрь төңүзүнде

«Совет Тыва» колхозтуң тараз амаал алышыны бо хүннерде кидин түлүк чоруп турар. Амаал алза чогуур тарадан 560 га чер эрткан. Таражылар сентябрь төңүзүнде

Совет Эвилелиниң 218 муң школаларында чаа өөредилге чылы эгезелен. 50 млн. хире тургалар класстарда олуттары эзелеккен. Ийи чартык миллион башкылар оларын өөредип турар. Дээди болгаш ортумак өөредилге черлериниң 8 миллион студенттерин, профтехшколаларда өөренип турар миллион-миллион оолдар, кыстарын, азын-буру курстарда, хой-ининиң культура университеттеринде билип бедилп турар ангы-ангы назм-харыг кижилерини школаларга калдарга, совет хамаатыларынын үштүк бирөөнине чаа өөредилге чылында өөредилге хаара тутулган.

«Бижик билбес чорукту ууттаар дугайында» Дреплетти Улус Комиссарларынын Чөвүлөди хуңер алган. Оон-он миллион улуг назмалыг парталар артынга олуттуулаан. Уаен чылдарын төңүзүнде бижик билбес чорук колдуунда ууттааттыган. Дөрт

тинин ортумак өөредилгезинче илдинер. Ук айтырыгын шивтирээр СЭНП-ниң XXIII съездининиң соонда эгезелен. Чаа программаларын чогадырып кирген. Эрткен өөредилге чымыдан эгелеп чамдык эртеминерин программаны

демиазы үш чылдыг өгө өөредилге дугайында шивчилелди элөөн каш чыл дургузунда чедикшиниң чорудуп келген. Удаас совет школалар үш чылдыг өгө өөредилге программанын кирер, ортумак школага өөренир эртеминерин дөрткү класстан эгелеп өөредип эге-

мастерскаалары бар, мастерскаа чок школаларга оларнын шефтери — улуттур болгаш көдөз ажылды бугурууге биринчи завод чектерин, хову-шөлдери тускайлап берген. Во беш чылдың төңүзүнде бугу-нитиниң ортумак өөредилге-

тургусканы чогуур санын чаа өөредилге номнарын үндүрени планнаан. Куске чедир ном маганиринге 176 млн. өөредилге номнары кирген, чыл дургузунда ук сан 192 млн. чедер. Тургустундан бээр 36 чыл дургузунда «Промсвещение» деп ном үндүрер чөп 5,2 миллиард экзөмплар өөредилге номун үндүргөн. Чаа программаны киргенинге холбаштыр башкылар боттарынын билип чартык база бедилп турар. Башкылар билип бедилер институттарга бо чалым мергежил бедилдерини курстарын чүс-чүс муң башкылар өөренип эрткен.

Чартык чүс чыл дургузунда культура революциянын чорудуп келген Совет чурт ам культура революциянын чаа үе-чалазын белекчеп турар. (СЭТА).

БҮГҮ-НИТИ ОРТУМАК ӨӨРЕДИЛГЕЖЕ КИРИШ ТУРА

зунга бижик билбес чорук 80 хуу ажал, бүдүн-бүдүн улустар чык-жөдөргө, ыраккы Сонгу чүктүң) школа, бижик дугайында дыңнап-даа көрбөз. Хаанын Россиянын нити билиг школаларына 9.656 муң өөреникчи санаттынын турган.

Совет эрге-чагырга өөредилгени чоңуң бижик билбес чорун үндүрүлдүргөн эгезелен. 1919 чылдың декабрыда, хамааты дайынынын илг түлүк үезинде, РСФСР-ниң чоңуңун ортунга

класстын аге өөредилгезин маавыла дөргөй кылдыр чарлаан. Делегейин ийги дайынынын эгезинде Совет Эвилелине чеди чыл өөредилгенин маавыла дөргөй кылдыр чарлаан. Гитлерин Германиянын халлашкыны оңу боттадырып болдураан, чүгө дайын соолаван өл боттанган. Оон соонда сес чыл өөредилгенин маавыла дөргөй деп доктааткан. 1967 чылда школанын мурунда чаа чутула соруга салдыганы: беш чылдын төңүзүнде бүгү-ни-

чоорту солуп эгезелен. Төгү, литература, биология ыкшаң чутула эртеминерин программанын чар-тыры 1967—68 өөредилге чылында доостур. Нимтиле болушкундарын дугайында бойду хөгжүдүлгезиниң кол хоолдуларын эртемин, техниканын болгаш культуранын амгы хөгжүдүлгезин биле аларын анык өскөне чедирер — чаа программаларын кол соорулаз.

Совет школа нити билигин күш-ажылчы политиктиң школалары бооп сайлар келген болгаш сайларга-даа. Күш-ажыл кичээлери чачыл апарган болган оларын чорудары албан. Школаларын хой кезинде бугурууге

инче шилчиге колдуунда доостур. Ычгангаш амыдааштан эгелеп чер-чер Советтери болгаш хой-нити чогуур материалдыг базанын тургузурыны кичээлге салып эгезелен. 1—10 клас чедир өөреникчилер кирер школа тудулары кайла-лаа калбарган. Чаа өөредилге чымынын эгезинде Белоруссияда 300 чаа школа ажылдалды кирген. «Промсвещение» деп тускай ном үндүрер чөпкү совет эртеминерин болгаш баурут авторларынын

1967 ч. Сентябрь 27. ШЫН 3-КВАРТАЛ

